

K 78/P 95

1200000869134

АРМОНИЯ-РУСЕ

K 1986
110

K 753.2

48
K 905

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"

120000869134

СЪЮЗ НА МУЗИКАЛНИТЕ ДЕЙЦИ В БЪЛГАРИЯ
ДО „МУЗИКА“

ДЕКЕМВРИЙСКИ МУЗИКАЛНИ ВЕЧЕРИ '86

— ПОСВЕТЕНИ НА
МЕЖДУНАРОДНАТА ГОДИНА НА МИРА —

Русенска филхармония
носител на орден „Червено знаме на труда“

с участието на
Детски хор на Българската телевизия
и радио

Диригент — н. а. АЛИПИ НАЙДЕНОВ

Диригент на хора — н. а. ХРИСТО НЕДЯЛКОВ

Солисти:

ЕДУАРД ХИЛ — н. а. на РСФСР

ТАИСИЯ КАЛИНЧЕНКО — СССР

зала „България“

16 декември
вторник

19,30 ч.

Сезон 1986/87 г.

448338

. I .

КОНСТАНТИН ИЛИЕВ — Симфония № 6

— Andante

— Animato

— Lento

ГИЯ КАНЧЕЛИ — „Светла печал“ — музика за
солисти, детски хор и оркестър

. II .

ВАЛЕРИЙ ГАВРИЛИН — „Военни писма“ — вокално-
симфонична поема за солисти,
детски хор и оркестър

Эпиграф

1. Что мои-то ясные очи

2. Дождь дождит

3. Дразнилка

4. Лихо

5. Рябины

6. Дорогой, куда ты едешь?

7. Пошел солдат

8. Милый мой дружок

9. Почтальонка

10. Письмо

11. Вонные письма

12. Месяц май

ДМИТРИЙ ШОСТАКОВИЧ — Сюита из балета „Златният век“

— Встъпление

— Адажио

— Полка

— Танц

КОНСТАНТИН ИЛИЕВ**СИМФОНИЯ № 6**

„Симфонията като форма и съдържание се смята за изчерпана в наше време след такива имена като Онегер, Хиндемит, Прокофиев и особено Шостакович, които свързват започнатото от Хайдн и Бетховен с духа на нашето време. Историческата съдба на българската музикална култура, която обхваща 7—8 десетилетия, дава на българския композитор не само неизчерпаеми възможности, но според мен даже го и задължава да внесе своя принос в развитието на тази все още интересна за нас форма.

Повече от 20 години делят последната ми изпълнена симфония — Пета, от новата ми творба, написана в същата форма. И Шестата е в установените от мен три части. Използвайки придобивките на техническите сръчности, натрупани през тези години, аз се връщам отново към формата, която дава най-много възможности за излагане и развитие на сериозни музикални извори, за конфликтни сблъсъци и съзercания.

В Шестата ми симфония с събрана може би мъдростта от щастливите и нещастни години, през които е преминал животът ми. Музикалните идеи, върху които тя е изградена, имат музикални стойности и всяко словесно обяснение би ги прехвърлило към изкуствата, които са по-елементарни от музиката — литература или живопис“.

Константин ИЛИЕВ

Симфонията е изпълнена за първи път в Русе, на 3 октомври 1986 г. от Русенската филхармония под диригентството на н. а. Алипи Найденов.

ГИЯ КАНЧЕЛИ

„СВЕТЛА ПЕЧАЛ“

музика за оркестър, детски хор и солисти

„Рапсодия на тема „Гия Канчели“ — така беше наречъл неотдавна своята студия за грузинския композитор Гиви Орджоникидзе. Друг негов почитател, театровед по професия, направи опит за „импровизация“ на същата тема, по повод 50-годишнината на Канчели, през 1985 г. Множество са гледните точки към музиката на Гия Канчели. Една от тях по право принадлежи, например, на киното, защото далеч преди да познаваме симфоника Канчели, познавахме красотата на неговата музика във филмите „Не тъгувай!“ или „Мимино“. Със същото право свое място там оспорват и театралите — защо не, когато Канчели „режисира“ човешката емоция със същата сила и непосредственост, а партитурите му носят такива заглавия като „Кавказкият тебеширен кръг“, „Ричард III“ и пр. Вероятно от тук произлиза и така популярното днес определение „театрално ярък“ — а колко музикално ярък е Канчели в постановките на грузинския театър „Руставели“. И не само там, защото и в театъра, и извън театъра, Гия Канчели е преди всичко познавач и майстор на съвременния оркестър. Твърде сполучливо Родион Шchedрин — откривателят на неговия талант — щрихира в едно изречение портрета на Канчели: „Той е аскет с темперамент на максималист, с притаената сила на Везувий“.

Музиката на Канчели намери свое място в съвременния музикален свят. Колцина са живите композитори — съвременници, чиито опуси получиха признание, заеха почетно място в репертоара на редица европейски и американски оркестри. Голяма част от симфониите на Канчели (общо седем) са познати и у нас. Особена заслуга за това

има и Русенската филхармония. А ето, че настоящата програма предлага и поредната българска премиера на едно от по-новите съчинения на Канчели „Светла печал“ — вокално-оркестрова композиция по текстове на вечните поети — Шекспир, Гьоте, Пушкин и грузинецът Табидзе. (текстовете са използвани в оригинал).

Замисълът на това произведение е авторски и оригинален още в подбора на текстовите фрагменти, „монтирани“ в драматургична линия, която извежда не само смисловия, но и фонически ефект на фразите. Трудно ще подведем композицията под традиционните представи за една сюжет на драматургия. Музиката е по-скоро „зрима“, отколкото повествуваща. Молитвената тишина на звучащото пространство и тръпнещият покой на самотните детски гласове, изплували сякаш от смътните очертания на предвечното като скръбен зов, надежда и стенание; едва помръдващото движение на струнните и внезапните взривове в оркестъра, ту екстатично просветлени, ту натрапчиво зловещи в исковия морш на акордите „секири“ — и нозо „свиване“ на пространството в абсолютния покой на съзерцанието с тихите запоси и отгласи на детския вокал (поразителна близост с хоралната звучност на грузинската хорова полифония). . . Така и зазързва тази композиция — звукът постепенно угасва, незавършен „удисза“ в пространството и механичният ритъм на задкулисният валс на пианото. Безмълвието на финала ражда сякаш нова надежда. Ритуалът е извършен, „богослужението“ е отслужено — в памет на мъртвите, в името на живите. . . Може би именно в това е смисълът на посвещението, което сам Канчели е изписал под заглавието на първия партитурен лист: „НА ДЕЦАТА — ЖЕРТВИ НА ВОЙНАТА“.

Сега ми се иска отново да се върна към един фрагмент от есето на Гуднишки за композицията на Канчели: „Човекът е слаб и това е печално. Но скръбта при Канчели е по пушкински светла. . . Слабостта е присъща на всеки и тъкмо тя обединява хората в общочовешки съюз, способен да превъзмогне смъртта. . . В тази слабост се крие новият живот. . .“

ВАЛЕРИЙ ГАВРИЛИН

„ВОЕННИ ПИСМА“ — вокално-симфонична поема по стихове на Албина Шулгина

Ако приемем музиката на Канчели като олицетворение на „поетическата памет“ на нашето време, нека с „Военни писма“ на Гаврилин се опитаме да изживеем и неговата жива и свята „историческа памет“.

Поемата е създадена през 1972 г. Почти тридесет години след войната В. Гаврилин, както и мнозина негови съвременници, се връща към познатата тема с цялата острота и реалност на преживяното. И все пак, композицията е твърде необичайна, макар, че самият Гаврилин използва често ретроспективното връщане към историята — подобен ефект пронизва и едно от най-новите съчинения на композитора, хоровата симфония-действие „Перезвоны“.

Споменът от миналото е особено силно и детайлно очертан в поетичния текст на Албина Шулгина. Нейните стихове, създадени специално за цикъла, в основата си представляват ярко театрализиран, експресивен и разтърсващ монолог на руска жена, скърбяща за загиналия на фронта съпруг.

- Уезжал он зимой или летом?
- Не помню, ничего не помню,
помню только, что было воскресенье
и с утра собирался дождик.
- Сколько лет ему было, мамо?
- Не помню, ничего не помню,
помню только полосатую рубашку,
зеленым по белому полю!
- Что сказал он в последнюю минуту?
- Не помню, ничего не помню,
помню только, что губы шевелились,
а потом загудели паровозы.
- Как домой ты вернулась, мамо?
- Не помню, ничего не помню,
помню только, что грела руки,
у какого огня — не знаю. . .

(Диалогът е записан на лента)

Така започва поемата на Гаврилин. Болезнената изразителност на епиграфа буквално смазва с категоричния си тон. И още тук, в самото начало става ясно, че „Военни писма“ на Гаврилин ни изправят не просто пред вокално-симфонична творба, а пред силна музикална драма със собствен сценарий и драматургия. И в нея героите чувствуват и страдат, разказват и плачат „на живо“. Потресаващ е тук „ефектът на присъствието“, който изостря сетивата до предела на възможностите, улучва самата сърцевина на човешкото светоусещане. Ще прибавим към това и способността на Гаврилин да представя и най-сериозните неща с обикновени средства. Може би именно в това се крие и откровения патос на поемата и яркото демократично начало, свързано не само с текста и представата за сцена, но и с чисто музикалната „обвивка“ на сюжета. И ако се опитаме да отделим музиката от поетичната основа на творбата — не ще сполучим. Тя се е превърнала в „жест“, а жестът в слово. . . Силата на тази партитура не е нито само в текста, нито само в музиката, нито само в кошмарните видения „зад кадър“, или в „ридаещите“ интонации на женския глас — тя е във всичко това, взето заедно. Поемата на Гаврилин е така замислена, че без да поучава, самата тя се превръща в предупреждение.

На концерта тази вечер, „Военни писма“ на Валерий Гаврилин ще прозвучат за първи път у нас.

* * *

ДМИТРИЙ ШОСТАКОВИЧ

СЮИТА ИЗ БАЛЕТА „ЗЛАТНИЯТ ВЕК“

Странна и необичайна е съдбата на някои от ранните партитури на Дмитрий Шостакович. Твърде малко са и онези, които познаваме от съвременния концертен подиум. Но днес интересът към ранния Шостакович бележи истински

възход. Възстановяват се заглавия, изваждат се от забвение редица партитури, за чието съществуване говореха само справочниците. Подобна е съдбата и на трите балета на Шостакович създадени в периода между 1930—1935 г. — „Златният век“ (1930), „Болт“ (1931) и „Светлият ручей“ (1935 г.). След дълго отсъствие те отново поеха своя сценичен живот. Първата крачка бсше направена през 1983 г., когато на сцената на Московския „Болшой театър“, половин век след първата премиера, се появява „Златният век“ с постановчик Юрий Григорович. Там сега се подготвя и премиерата на „Болт“. Партитурите на Шостакович отново се превръщат в жест, движение, символ. У нас тези заглавия са все още непознати, но оркестровите сюити „Болт“ и „Златният век“ бяха изпълнени за първи път тази година от Русенската филхармония (дир. н. а. Алипи Найденов) по случай 80 години от рождението на Дмитрий Шостакович.

Любопитно е да се отбележи, че и тогава, през 1930 г., първо се появява оркестровата сюита (в концерт на Ленинградската филхармония с диригент Ал. Гаук), а след това и самият балет, на 26 октомври същата година. Сред мнозината млади артисти, участвували в премиерния спектакъл, е и знаменитата Галина Уланова.

Едва ли можем да наречем „Златният век“ балет в пълния смисъл на думата. Той е по-скоро хореографски спектакъл, или, още по-точно, зрелищен балет-ревю — нещо, което твърде настойчиво подсказва и самата музика. Днес гледаме на оригиналното либрето с усмивка и снизхождение — вероятно именно това са искали да избегнат и сегашните постановчици, внасяйки съществени корекции в либретото. Но в замяна на това Шостакович постига искряща от остроумие партитура, чиято драматургия е красноречива компенсация на недостатъците в либретото. Двойната fuga — първи раздел от встъплението, въвежда в музикалното действие с майсторската разработка на оркестровата фактура — макар, че това е първата fuga в оркестровия каталог на Шостакович. Почти афористично, с удивителна находчивост е написана полката — трета част. Дръзко, предизвикателно звучи ексцентричното редуване на най-традиционни „школски“ мотиви с остро дисониращите, „фалшиви“ съзвучия. Музиката сякаш се родее с ъгловатата, парадоксална стилистика на Стравински. И все пак, това е Шостакович — бъдещият майстор на музикалната сатира.

* * *

Програмата подготви: Ива ЧАВДАРОВА

